

VII.BÖLÜM

MESKEN

İnsanın en temel ihtiyaçlarından biri barınmadır. Ancak barınaklar iklim, yüzey şekli gibi buldukları coğrafi ortama ve kültüre göre dünyanın farklı kesimlerinde birbirinden farklı özelliklerde olabilir. Bu farklı kesimlerde konutların fiziki yapıları ve inşa edildikleri malzeme birbirinden fark olabilmektedir. İnsan-barınak-konut ilişkisi genel çizgilerle ekonomik faaliyetlere de bağlı olarak yerel malzemelerden yapılan barınaklardan son derece modern konutlara kadar oldukça geniş bir yelpaze sunar. Günümüzde globalleşme ve dünyanın en uzak köşelerine bile ulaşımın sağlanması bölgelere özgü konut tiplerini büyük ölçüde ortadan kaldırmış olmakla birlikte özellikle ilkel insan topluluklarının bulunduğu alanlarda ve çoğunlukla da kırsal yerleşmelerde 'kültürel ve coğrafi özellikleri' yansıtan konut tiplerine daha sık rastlanır. (Orta ve Güney Amerika Genel Coğrafyası Basılmamış Ders Notları, 2005-2006 : 6) Çalışma yaptığımız köyde de kültürel ve coğrafi özelliklere uygun konutlar olmakla birlikte konut şeklinde göçün etkisiyle önemli değişiklikler olmuştur.

Şimdi köydeki mesken özelliklerine bir göz atalım.

BİNALARIN YAPIMINDA KULLANILAN YAPI MALZEMELERİ

Yeni tip evlerin yapımında kullanılan yapı malzemeleri genelde ahşap ve betonarmedir. (Foto 75-76) Betonarme evlerin tabanı ahşaptır. Eski tip evlerin yapı malzemeleri ise, ahşap, briket, tuğla, kerpiç ve taş olabilir. Bu tip evlere yığma veya kagir denir. Binanın ağırlığını duvarlar yolu ile temele yükleten inşaat tarzıdır. (www.die.gov.tr)

Göç nedeniyle çatısı ahşap, duvarları beton, yerleri ahşap olan eski tip evler terk edildiği için bakımsız kalmıştır. (Foto 77-78) Zaten kentte uzun müddet yaşayıp köye geri dönenler kette gördüklerine benzer, genelde 2 katlı ve betonarme olan yeni

tip evler yaptırmışlar ve bu evlerde yaşamaya başlamışlardır. Eski tip evlerin bir tarafına ‘göç’ diye tabir ettikleri eşyalarını koyarlar yani eski tip evleri kiler, odunluk, ambar ve ahır olarak kullanırlar. (Foto 79) O nedenle köyde yeni tip evlerin daha fazla olması şaşırtıcı değildir. Yeni tip evlerin tercih edilmesinin nedeni, eski tip evlere göre daha yararlı, işlevsel ve konforlu oluşudur.

YAPI ŞEKLİ VE EVDE BULUNAN ÜNİTELER

Evler birden fazla katlı -genelde 2 katlıdır- ve üç odalıdır.

Yeni tip evlerin alt katının ahır olarak kullanılmamasının en büyük nedeni bu evlere sahip olan kişilerinin ahır ve samanlıklarının ayrı yapılar olması ya da eski evlerini bu amaçla kullanmalarındır. Ahırlar evlerden biraz uzakta samanlıklar ise ayrı bir yerde genelde toplu olarak bulunan tek katlı yapılardır. (Foto 80-81) Ahırlar ahşap, samanlıklar ise genelde betonarmedir.

Evlerin ortalama büyüklüğü 135 m²’dir.

Hemen hemen bütün evlerde mutfak, tuvalet ve banyo ayrıdır. Her evin mutfağında mutlaka taş ocağı bulunur. Bu ocaklar sayesinde kendi ekmeklerini ve hamurlu diğer yiyeceklerini rahatlıkla yaparlar. Tuvalet ve banyonun ayrı olması kullanımlarının daha işlevsel olması içindir. Tüm evlerde bulunan tuvaletler alaturkadır. Alafranga tuvalet, alafranga tuvaletle birlikte sadece bir evde vardır. Nedeni ise evde bedensel özürlü (kalça çıkığı) biri olmasıdır. Eski evlerde genelde geniş aile şeklinde yaşanıldığı için her odada dolap banyo varken (Foto 82) yeni tip evlerin banyoları ayrıdır. Ve bu banyolarda genelde hiçbir şey bulunmaz ve su, banyo kazanı ile ısıtılır. Banyo kazanı, odun ve kozalakla yakılır. Evler genelde soba ve kuzine ile ısıtılır. (Foto 83) Yakıt olarak ise genelde odun ve kozalak köylülerin deyimiyle ‘gıcı’, ‘gıcımak’ kullanılır. Bunlar ormandan toplanarak veya nakliye alarak elde edilir. Az da olsa kömür kullananlar da vardır.

Oturulan evler genelde hane başkanlarının üzerine tapuludur. Bir iki hane, hane başkanının babasının, annesinin ya da halasının üzerindedir. Bazı evler de bu kişilerin tamamının veya bir kısmının ortak malıdır. Köyde 1989'da kadaströ çalışması yapılmıştır.

Köyde oturan evlerin sokak kapısı genellikle kapatılmaz. Herkes birbirinin evlerine rahatlıkla girip çıkar. Mahrem alanı olarak bilinen yatak odalarının kapılarının bile sonuna kadar açık olması ve bu odalara bile rahatlıkla girip çıkılabilmesi kırsal alandaki düşünce farklılığını gözler önüne serer. Bunu herkesin birbirini tanıdığına, yabancı kimselerin zaten eve izinsiz giremeyeceğine, eğer içeriye hane dışından ve köy halkından girecek olan erkeklerden birileri olursa seslenmeden girmeyeceklerine bağlarlar. Bu nedenle sakınca görmediklerini de dile getirirler. Şehirde böyle bir görüntü ile karşılaşmak oldukça güçtür.

Köyde artık mesken tarzı olarak betonarmenin kabul görmesi köylülerin modernleşmeye ne denli açık olduklarını gösterir. Tabi bunun nedeni ekonomik olarak diğer köylerden daha üstün olmalarına ve ilçe, şehir veya büyükşehirlerle bir zamanlar göç nedeniyle alakâdar olmalarına bağlanabilir.

(Mesken özellikleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Gözde Gürler, Lisans Bitirme Tezi, 2006)